НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 51-553-37-30
Дата: 18 / 06 2025 г.

14.10

Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ

Д О К Л А Д

Относно: общ законопроект на приетите на 18.6.2025 г. на първо гласуване законопроект за допълнение на Гражданския процесуален кодекс, 51-454-01-34, внесен от Атанас Зафиров Зафиров и група народни представители на 12.12.2024 г. и законопроект за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, № 51-502-01-19, внесен от Министерски съвет на 28.05.2025 г., изготвен на основание чл. 77, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

Общ проект!

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(обн., ДВ, бр. 59 от 2007 г.; изм., бр. 50 от 2008 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2008 г. – бр. 63 от 2008 г.; изм., бр. 69 от 2008 г., бр. 12, 19, 32 и 42 от 2009 г.; Решение № 4 на Конституционния съд от 2009 г. – бр. 47 от 2009 г.; изм., бр. 82 от 2009 г., бр. 13 и 100 от 2010 г.; Решение № 15 на Конституционния съд от 2010 г. – бр. 5 от 2011 г.; изм., бр. 45, 49 и 99 от 2012 г., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 15 и 43 от 2016 г., бр. 8, 13, 63, 86, 96 и 102 от 2017 г., бр. 42 и 65 от 2018 г., бр. 38, 83, 98 и 100 от 2019 г., бр. 68, 98 и 110 от 2020 г., бр. 9 и 15 от 2021 г., бр. 15, 62 и 102 от 2022 г., бр. 11, 66, 80, 85 и 102 от 2023 г. и бр. 39 от 2024 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 2024 г. – бр. 57 от 2024 г.; изм., бр. 67 от 2024 г. и бр. 26 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 34, ал. 3 думите „в случаите по чл. 140а и 140б“ се заличават.

§ 2. В чл. 78, ал. 9 изречение първо се изменя така: „При приключване на делото със спогодба половината от внесената държавна такса се връща на ищеца, като в случаите, в които съдът е одобрил сключено споразумение

в процедура по медиация, 75 на сто от внесената държавна такса се връща на ищеца.“

§ 3. Създава се чл. 78б:

„Разноски при информационна среща и медиация по висящи съдебни дела

Чл. 78б. Разноските за информационна среща за процедура по медиация и за медиация в случаите по чл. 19а, ал. 1 и 2 от Закона за медиацията с обща продължителност съгласно чл. 23а от Закона за медиацията се заплащат от бюджета на съда в размерите съобразно наредба по чл. 25а от Закона за медиацията.

§ 4. В чл. 92а се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея изречение второ се заличава.

2. Създават се ал. 2 и 3:

„(2) Страна, която не се яви без уважителна причина или откаже да участва в информационна среща за процедура по медиация, когато е била задължена от съда, заплаща глоба в размерите по чл. 91, ал. 1.

(3) Определението на съда по ал. 1 и 2 може да бъде обжалвано с частна жалба.“

§ 5. В чл. 127 се създава ал. 5:

„(5) В исковата молба ищецът посочва наличието на пречки по чл. 140а[1], ал. 3 за провеждане на процедура за медиация по спора, ако са му известни, и представя писмени доказателства за тях.“

§ 6. В чл. 131 се създава ал. 4:

„(4) В отговора на исковата молба ответникът посочва наличието на пречки по чл. 140а[1], ал. 3 за провеждане на процедура за медиация по спора, ако са му известни, и представя писмени доказателства за тях.“

§ 7. В чл. 140 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) Съдът задължава страните да участват лично в информационна среща за процедура по медиация, когато са налице условията по чл. 140а[1], ал. 1 и 2 и отсъстват пречките по чл. 140а[1], ал. 3. Страна може да участва в срещата и чрез представител в случаите по чл. 22а, ал. 2 от Закона за медиацията.“

2. Създават се ал. 4, 5 и 6:

„(4) Информационната среща за процедура по медиация се насрочва в подходящ срок преди откритото заседание.

(5) Съдът може да задължи страните да участват в информационна среща за процедура по медиация и в първото открито заседание, както и по

изключение до приключване на съдебното дирене в първа инстанция, когато това няма да затрудни разглеждането и решаването на делото в разумен срок. В тези случаи срещата се насрочва в подходящ срок преди следващото открито заседание.

(6) В случаите по ал. 3 и 5 съдът указва на страните, че при неизпълнение на задължението за участие, се налага глоба по чл. 92а, ал. 2."

3. Досегашната ал. 3 става ал. 7 и се изменя така:

„(7) Съдът насрочва делото в открито заседание, за което призовава страните и им връчва препис от определението по ал. 1. Съдът може да съобщи на страните и проекта си за доклад по делото."

§ 8. Създава се чл. 140а[1]:

„Медиация

Чл. 140а[1]. (1) Съдът задължава страните лично да участват в информационна среща за процедура по медиация, когато е предявен иск или до съда е отправено искане за:

1. разпределяне на ползването на съсобствена вещ по чл. 32, ал. 2 от Закона за собствеността;

2. парични вземания, произтичащи от съсобственост по чл. 30, ал. 3 и чл. 31, ал. 2 от Закона за собствеността;

3. делба по чл. 34 от Закона за собствеността – в производството по извършване на делбата;

4. развод по чл. 49 от Семейния кодекс, заедно със задължително съединените искове по чл. 322, ал. 2;

5. разрешаване на спорове относно упражняването на родителските права, местоживеенето на детето, личните отношения с детето и издръжката му по чл. 127, ал. 2 от Семейния кодекс;

6. изменение на мерките, свързани с упражняването на родителските права, местоживеенето на детето, личните отношения с детето и издръжката му по чл. 51, ал. 4 и чл. 59, ал. 9 от Семейния кодекс;

7. разрешаване на разногласия по повод упражняване на родителските права и задължения по чл. 123, ал. 2 от Семейния кодекс;

8. определяне на мерки за лични отношения с бабата и дядото по чл. 128 от Семейния кодекс;

9. издръжка;

10. възнаграждения или обезщетения, произтичащи от трудови правоотношения, както и за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна и за възстановяване на предишната работа;

11. парично или непарично вземане по граждански спорове, произтичащи от договор, едностранна сделка, непозволено увреждане, неоснователно обогатяване или водене на чужда работа без пълномощие, с цена на иска до 25 000 лв.;

12. парично или непарично вземане по търговски спорове по чл. 365, т. 1, без оглед на цената на иска.

(2) Съдът задължава страните в случаите по ал. 1, когато прецени, че спорът е подходящ за препращане към медиация, като съобразява всички обстоятелства, свързани с него, включително когато:

1. между страните са налице трайни отношения;

2. между страните се водят или са водени няколко дела, които имат връзка помежду си;

3. по делото са предявени множество искове или насрещни претенции;

4. разноските за производството може значително да надхвърлят материалния интерес по делото;

5. бързото доброволно разрешаване на спора е в интерес на страните или на детето;

6. основните обстоятелства, от които произтичат претендираните права и възражения, са безспорни;

7. са налице други обстоятелства, които сочат, че спорът е подходящ за медиация.

(3) В случаите по ал. 1 съдът не задължава страните да участват в информационна среща за процедурата по медиация, когато:

1. процедурата по медиация е изключена за съответния вид спор със закон;

2. първото съобщение по делото не е връчено на ответника лично или чрез друго лице в предвидените от закона случаи, освен ако той бъде открит в хода на производството пред първата инстанция;

3. ответникът признае иска;

4. по делото са представени доказателства за извършено насилие над страна по делото от насрещната страна, за наличието на риск за живота или здравето на детето или за неговия най-добър интерес;

5. участието на страните в информационната среща затруднява разглеждането и решаването на делото в разумен срок;

6. страните не могат да се разпореждат с правото, което е предмет на делото;

7. има други обстоятелства, които насочват към обосновано предположение, че медиацията не би довела до положителен резултат.

(4) Независимо от вида на делото, цената на иска и условията по ал. 2, ако липсват пречки по ал. 3, съдът:

1. приканва страните да разрешат спора чрез медиация, когато е налице писмено съгласие между тях, постигнато преди предявяване на иска;

2. препраща страните към медиация, когато съгласието е постигнато чрез размяна на процесуалните книжа.“

§ 9. Създава се чл. 140в:

„Провеждане на информационната среща

Чл. 140в. (1) При насрочена задължителна информационна среща за медиация, производството по делото не се спира и съдопроизводствените действия продължават.

(2) Страните са длъжни да участват в информационна среща само веднъж в производството.

(3) Информационната среща се провежда в определения от съда срок. По общо съгласие на страните те могат да участват в информационна среща и в процедура по медиация и след този срок едновременно с разглеждането на делото или производството да бъде спряно по реда на чл. 229, ал. 1, т. 1.

(4) В случаите по чл. 149 съдът пристъпва към постановяване на решението по делото, независимо че не е проведена информационна среща, защото съдът не е указал на страните да участват в нея или някоя или всички страни не са взели участие в срещата. Съдът отлага делото за провеждане на информационна среща или на процедура по медиация само по искане на всички страни.

(5) Когато в процедура по медиация е постигнато споразумение, което е представено на съда, то се разглежда по реда на чл. 234 или чл. 321, ал. 5.“

§ 10. Създава се чл. 314б:

„Медиация

Чл. 314б. Съдът задължава страните да участват лично в информационна среща за медиация при условията и по реда на чл. 140, ал. 3.“

§ 11. В чл. 321 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) При разглеждане на дело по иск за развод се прилагат съответно чл. 127, ал. 5, чл. 131, ал. 4, чл. 140, ал. 3, чл. 140а[1] и 140в, доколкото в тази глава не е предвидено друго.“

2. Създават се нови ал. 3 и 4 :

„(3) След разрешаването на предварителните въпроси и тези по редовността на исковата молба, ако страните не са участвали в информационна среща за процедура по медиация или тя не е довела до започване на процедура по медиация, съдът отново напътва страните към медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора.

(4) Ако страните постигнат съгласие за започване на медиация или друг способ за доброволно уреждане на спора, делото се спира.“

§ 12. В чл. 329, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в изречение второ думите „а разноските по чл. 78а, ал. 1 се заплащат от бюджета на съда“ и запетаята пред тях се заличават;

б) създава се изречение трето:

„Разпоредбите на чл. 78б се прилагат независимо от разрешаването на въпроса за вината или недобросъвестността.“

2. В ал. 2 думите „чл. 78 и 78а“ се заменят с „чл. 78 и 78б“.

§ 13. Член 355 се изменя така:

„Разноски по производството

Чл. 355. Страните заплащат разноските съобразно стойността на дяловете им. По присъединените искове в делбеното производство разноските се определят по чл. 78 и 78б.“

§ 14. В чл. 446, ал. 1 се правят следните допълнения:

1. В т. 1 след думите „една трета част“ се добавя „от горницата над минималната работна заплата“ и след думите „една четвърт част“ се добавя „от горницата над минималната работна заплата“.

2. В т. 2 след думата „една втора част“ се добавя „от горницата над минималната работна заплата“ и след думите „една трета част“ се добавя „от горницата над минималната работна заплата“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 15. В Закона за медиацията (обн., ДВ, бр. 110 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 86 от 2006 г., бр. 9 и 27 от 2011 г., бр. 77 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 11 от 2023 г., Решение № 11 на Конституционния съд от 2024 г. – бр. 57 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 7, ал. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „включително по време на информационната среща за процедура по медиация“.

2. В чл. 11:

а) в ал. 2 думите „а когато липсва изрично съгласие – денят на първата среща на всички участници с медиатора“ и запетаята пред тях се заличава;

б) алинея 4 се отменя;

в) в ал. 5 се създава изречение второ: „Това съгласие не е пречка за предявяване на иск от която и да е от страните пред съда, като при провеждане на процедура по медиация съответно се прилагат правилата на чл. 140в, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс относно развитието на съдебното производство.“;

г) създава се ал. 6:

„(6) По спорове с участието на потребител и по трудови спорове съгласие на страните за разрешаване на спора чрез медиация поражда действие само ако е дадено след възникването на спора.“

3. В чл. 13:

а) заглавието се изменя така:

„Информационна среща и процедура по медиация“;

б) алинеи 1-3 се изменят така:

„(1) Преди започване на медиацията се провежда информационна среща, на която медиатор информира страните за същността и принципите на медиацията, за процедурата по която тя се провежда, за ролята на медиатора и за последиците от медиацията. Медиаторът изисква от страните писмено съгласие за участие в процедура по медиация.“

(2) При съгласие на страните за провеждане на процедурата по медиация медиаторът е длъжен да посочи всички обстоятелства, които могат да породят в страните основателни съмнения относно неговата безпристрастност и неутралност, включително когато медиаторът е лице:

1. което е съпруг или роднина по права линия без ограничение, по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство до трета степен на някоя от страните или на неин представител;

2. което живее във фактическо съпружеско съжителство със страна по спора - предмет на медиацията;

3. което е било представител или пълномощник на страна по спора - предмет на медиацията;

4. относно което съществуват други обстоятелства, които пораждат основателно съмнение в неговата безпристрастност.

(3) Медиаторът подписва декларация за безпристрастност за всяка от страните, в която посочва и обстоятелствата по ал. 2, и я предоставя на страните по спора.“

4. В чл. 14 ал. 2 се отменя.

5. В чл. 18:

а) заглавието се изменя така:

„Сила на споразумението“;

б) създава се нова ал. 3:

„(3) Когато страните са постигнали споразумение във връзка с предмета на няколко висящи дела, то се одобрява от съда, който разглежда първото образувано дело. Страните представят одобрената съдебна спогодба пред останалите съдилища, които прекратяват висящите пред тях производства изцяло или частично според съдържанието ѝ.“;

в) досегашната ал. 3 става ал. 4.

6. Създава се чл. 19а:

„Процедури, провеждани в съдебен център

Чл. 19а. (1) В случаите и при условията, предвидени в закон, съдът задължава страните по висящо съдебно дело да участват в информационна среща за процедурата по медиация, която се провежда в съдебен център по медиация към съответния съд.

(2) Медиаторът информира страните за обстоятелствата по чл. 13, ал. 1. Страните могат да обсъдят с медиатора и възможностите за постигане на споразумение по конкретния спор.

(3) След проведената информационна среща и при съгласие на страните в съдебния център се провеждат процедури по медиация по спорове - предмет на висящо съдебно дело.

(4) След информационната среща страните могат по своя преценка да проведат медиация и извън съдебния център.

(5) Процедура по медиация в съдебен център може да бъде проведена по инициатива на страните по висящо съдебно дело и извън случаите по ал. 1 и 2.

(6) Във всички случаи на медиация по висящо съдебно дело се прилага съответно чл. 140в, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс относно развитието на съдебното производство."

7. Създава се чл. 20а:

„Медиатор към съдебен център по медиация

(1) Медиатор към съдебен център по медиация може да бъде лице, което отговаря на изискванията на чл. 8, ал. 1, завършило е висше образование и е преминало допълнителен подбор и специализирано обучение по ред, определен в наредба по чл. 25а.

(2) При окръжните съдилища се водят списъци на медиаторите към съдебните центрове по медиация. За вписване на медиатори в списъците не се събира такса."

8. Създава се чл. 21а:

„Определяне на медиатор

Чл. 21а. (1) Информационната среща се провежда от един или повече медиатори от съответния съдебен център по медиация, определени от координатора на центъра при условия и по ред, предвидени в наредба по чл. 25а.

(2) Процедурата по медиация се провежда от един или повече медиатори към съответния съдебен център по медиация, посочени по общо съгласие на страните, а при липса на съгласие, определени от координатора на центъра, освен в случаите по чл. 19а, ал. 3.

(3) По своя преценка в зависимост от предмета на делото съдът може да укаже да участва медиатор с юридическо образование."

9. Създава се чл. 22а:

„Информационна среща

Чл. 22а. (1) В случаите по чл. 19а, ал. 1 страните са длъжни да участват в информационна среща с медиатор, в която той предоставя на страните информацията по чл. 13, ал. 1, както и относно последиците от процедурата по медиация по отношение на висящото дело.

(2) Страните участват в срещата лично, като недееспособните участват чрез законния си представител, а ограничено дееспособните – с попечителско съдействие. Когато страна по делото е държавата, община или юридическо лице, те могат да бъдат представлявани и от пълномощник с изрично пълномощно. Ако страните са повече от две или на страната на

ищеца или на ответника участват повече от две лица, те могат да упълномощят изрично едното от тях или трето лице да ги представлява.

(3) Информационната среща се отлага при наличие на особени непредвидени обстоятелства, за които страната уведомява координатора на съдебния център. Страната може да поиска отлагане на срещата само веднъж.

(4) Медиаторът предоставя на съда информация относно участието на страните в информационната среща при спазване на принципа на поверителност.“

10. Създава се чл. 23а:

„Заплащане на медиацията

Чл. 23а. Информационната среща и процедурата по медиация по висящо съдебно дело по чл. 19а, ал. 1 и 2 с обща продължителност до 3 часа се заплащат от бюджета на съда. Разноските включват осигуряване на помещение и други условия за провеждане на срещите и възнаграждение за медиатор, предвидени в наредба по чл. 25а.“

11. В чл. 24 ал. 2 и 3 се отменят.

12. Създава се чл. 25а:

„Подзаконова уредба

Чл. 25а. Висшият съдебен съвет урежда с наредби:

1. подбора, статута и дейността на медиаторите към съдебните центрове;

2. организацията на провеждането на информационните срещи и на процедурите по медиация в съдебните центрове;

3. информацията, която медиаторите предоставят на съдебните центрове във връзка с проведените процедури по медиация при спазване на принципа на поверителност;

4. размера на дължимите от страните такси за съдебния център, вида на разноските в процедурата по медиация по висящи съдебни дела и възнаграждението на медиаторите;

5. структурата, организацията и координирането на дейността на съдебните центрове по медиация и задълженията на координатора.“

§ 16. Висшият съдебен съвет приема наредби по чл. 25а от Закона за медиацията в срок до един месец от влизането в сила на закона.

§ 17. Този закон се прилага за производствата, образувани след влизането му в сила. Заварените висящи съдебни производства се довършват по досегашния ред.

§ 18. (1) Медиаторите, преминали успешно допълнителен подбор и специализирано обучение за медиатори към съдебен център по чл. 20 и Наредба № 10 от 30 октомври 2023 г. на Висшия съдебен съвет за подбора,

статута и дейността на медиаторите в съдебните центрове по медиация (ДВ, бр. 94 от 2023 г.) преди влизането в сила на Решение № 11 от 1 юли 2024 г. по конституционно дело № 11/2024 г. на Конституционния съд (ДВ, бр. 57 от 2024 г.), запазват статута си и подлежат на служебно вписване в списъка на медиаторите към съответния съдебен център след влизането в сила на този закон.

(2) Медиаторите, преминали успешно допълнителен подбор, без да са участвали в специализирано обучение, се вписват в списъка на медиаторите към съответния съдебен център, след като преминат обучението.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ:

АННА АЛЕКСАНДРОВА